

Encara que caiguin xuixos

La voluntat, el desig imperiós, la necessitat, la tossuderia, ens duen a fer una determinada cosa malgrat les dificultats i els entrebancs que s'hi oposen: *encara que caiguin xuixos de punta*, tal com diu una dita popular, referida, especialment, al fet d'anar a tal o tal lloc. Ara bé: ¿amb quines expressions —adverbials— d'un valor més general comptem per a manifestar aquesta idea?

Hi ha, en primer lloc, *a tot preu*, que hom podria creure fàcilment que és un gallicisme, un calc literal de «à tout prix». Observem que el castellà rebutja decididament «a todo precio». El Diccionari Fabra, però, admet aquesta locució, encara que es limita a indicar-ne un exemple (a l'article «preu»); *Voler rebèixer a tot preu*. La Gran Enciclopèdia Catalana, en canvi, ja la recull explícitament, definida amb la frase «costi el que costi» i il·lustrada amb l'exemple que hem transcrit del Fabra. Aquesta definició, *costi el que costi*, és també una frase que, usada adverbialment, pot modificar l'acció d'un verb amb el mateix valor que la locució que defineix.

Però l'expressió que ens sembla que té, ahora, un caràcter més genuí i un valor més contundent és *tant si com no*, que ens apareix com una reducció de *tant si es vol com si no es vol*, encara que el *si* que hi figura sigui afirmatiu i no condicional. Aquesta locució no figura entrada en les primeres edicions del

Diccionari Fabra però fou posteriorment admesa per la Secció Filològica de l'Institut, tal com va donar a conèixer en una de les llistes de «novetats en el diccionari acadèmic» que publica periòdicament, concretament en la que va aparèixer en el butlletí d'Omnium Cultural de gener del 1978. (No hem comprovat si ja ha estat incorporada a l'apèndix de la darrera edició del Diccionari.) S'hi defineix amb les frases «costi el que costi» —igual que *a tot preu*—, «de tota manera» i «tant si es vol com si no». Són, doncs —aquestes definicions—, nous recursos concurrents, amb què es pot expressar també la mateixa idea. Creiem que cal advertir, però, que *de tota manera* s'usa sovint amb un valor més afeblit, com a expressió adversativa, és a dir, indicant una certa oposició al que s'ha dit en una oració anterior.

Aquestes expressions adverbials solen tenir sempre, com a terme equivalent o sinònim, un adverbi en *—ment*, és a dir, format sobre un adjectiu. Però en aquest cas no l'hem sabut descobrir. Els que tenen un valor més afí són *necessàriament* i *imprescindiblement* que, com es veu, expressen més la necessitat o obligació de realitzar una determinada acció que no pas la decisió de vèncer tots els obstacles o dificultats.